

Od nacрта Zakona o udruženom radu do danas

(Izgrađivanje samoupravne organizacije u SOUR-u »PODRAVKA« Koprivnica)

Dosadašnji razvoj i rast »PODRAVKE«¹ nesumljivo i uvjerljivo potvrđuje snagu samoupravljanja. U svega 35 godina postojanja »PODRAVKA« je izrasla od male, više zanatske nego li industrijske radionice do suvremenog i složenog industrijskog sistema, koji je u 1980. godini zauzima 19. mjesto među najvećim jugoslavenskim industrijskim organizacijama udruženog rada.² Preko 7.500 radnika, samoupravno organizirani u sklopu SOUR-a »PODRAVKA«, proizveli su u 1981. godini 277.947 tona/000 l raznih poljoprivrednih, prehrambenih, farmaceutskih i kemijskih proizvoda i ostvarili ukupan prihod u iznosu od 29.671.954.000,00 dinara, dohodak u iznosu od 3.000.042.000,00 dinara i čisti dohodak u iznosu od 1.781.982.000,00 dinara.³ Dinamičnost razvoja i rasta SOUR-a »PODRAVKA« u srednjoročnom razdoblju od 1976. do 1980. godine najbolje ilustriraju prosječne godišnje stope rasta primjerice nekih osnovnih ekonomskih elemenata:⁴

Element	Prosječna godišnja stopa rasta 1976—1980.
Ukupan prihod	30,3
Dohodak	38,9
Osobni dohoci i zajednička potrošnja	31,1
Proširenje materijalne osnove rada i rezerve	73,8

Jedan od više čimbenika koji su odlučujuće utjecali na tako uspješan razvoj i rast »PODRAVKE« je i svijesna atkivnost koja se kroz gotovo svih 35. godina postojanja »PODRAVKE« odvijala na planu izgrađivanja samoupravne organizacije i sistema samoupravnog odlučivanja radnika. Mogli bismo reći da su u »PODRAVKI« već odavno prihvaćena i utvrđena slijedeća opredjeljenja:

1. Ostvarivanje odgovarajućih sadržaja samoupravljanja uzajamno je povezano s organizacijskim oblicima, formama u kojima se ti sadržaji ostvaruju. Razvoj samoupravljanja i njegovo ostvarivanje u sadržaju koji je objektivno moguć u određenom vremenu zavisno je u najvećoj mjeri i od samoupravne organizacije i sistema donošenja samoupravnih odluka. Zbog toga izgrađivanje samoupravne organizacije ko-

ja slijedi samoupravne sadržaje označava i po-make u razvoju samoupravljanja u cjelini.

2. Samoupravljanje je društveni odnos i njegovo ostvarivanje je dugotrajni proces. Stoga i samoupravnu organizaciju kao korelaciju ostvarivanja samoupravljanja treba neprestano preispitivati i analizirati, te shodno promijenjenim okolnostima, uočenim nedostacima i novim saznajima obavljati promjene i reorganizaciju.

3. Sadržaj samoupravljanja i oblici organizacije ne mogu se ostvarivati prema nečijim zamislima, željama ili u kancelarijama i kabinetima izrađenim projektima, već je to zavisno od niza materijalnih (objektivnih) i nematerijalnih (subjektivnih) čimbenika u određenom vremenskom razdoblju. Zbog toga nije moguće u praksi realizirati samoupravnu organizaciju i sistem samoupravnog odlučivanja kakav se idealno zamisla i želi, već samo onakav i onoliko koliko to objektivne i subjektivne okolnosti u određenom vremenu omogućavaju.

4. Ma koliko bio jasan pravac razvoja samoupravljanja ono se samo po sebi ne može ostvarivati. Svijesna akcija je nužnost i za najmanji pomak u oživotvorenju novih društvenih i političkih samoupravnih odnosa. Stoga i izgrađivanje samoupravne organizacije i sistema samoupravnog odlučivanja zahtijeva neprekidnu svijesnu akciju svih društveno-političkih organizacija, samoupravnih organa, stručnih službi i svih radnika.

Ovakav pristup problematici izgrađivanja samoupravne organizacije i sistema samoupravnog odlučivanja označavao je u »PODRAVKI« jednu izuzetnu dinamičnost u proteklom periodu. Ta dinamičnost ogledavala se u neprekidnom preispitivanju i analiziranju usvojenih organizacijskih rješenja i stalnim promjenama u samoupravnoj organizaciji i organizaciji sistema samoupravnog odlučivanja. U posljednje desetljeće gotovo da i nije bilo godine u kojoj nije dolazilo do nekih organizacionih promjena. Takve učestale reorganizacije rezultirale su iz neprekidnog rasta i razvoja »PODRAVKE«, koji je nužno trebala pratiti i odgovarajuća organizacija, ali još više iz svijesne akcije samoupravnih, stručnih i društveno-političkih čimbenika u »PODRAVKI« u cilju da se stalnom izgradnjom samoupravne organizacije i razvoj samoupravljanja što brže kreće uzlaznom linijom.

Ako bismo danas sakupili na jedno mjesto sve to mnoštvo dokumenata vezanih uz izgrađivanje samoupravne organizacije i sistema sa-

moupravno odlučivanja u »PODRAVKI« (analize, prijedloge, organigrame, projekte, samoupravne opće akte, organizaciona uputstva i sl.) predstavljalo bi to jednu sasvim solidnu biblioteku samoupravne prakse. Bilo bi to dokumentirano svjedočanstvo o stvaralačkom angažiranju samoupravnih organa, društveno-političkih organizacija, stručnih kadrova i svih ostalih radnika u »PODRAVKI« u razvoju samoupravljanja, u nemirenju s postojećim sadržajima i oblicima njegova ostvarivanja i u traženju bržeg puta za oživotvorenje postavljenog cilja: da svaki radnik, kao slobodan i ravnopravan s drugim radnicima u udruženom radu, upravlja svojim radom, uvjetima i rezultatima svoga rada.

Iz ove bogate zbirke samoupravne prakse u »PODRAVKI« u ovom članku zahvaćamo tek jedan mali dio: onaj koji se odnosi na izgrađivanje samoupravne organizacije u posljednjih nekoliko godina, tj. od organiziranja »PODRAVKE« kao složene organizacije udruženog rada do danas.

Svijesni smo da takav fragmentarni prikaz samo formalne strane samoupravljanja koji obuhvaća svega nekoliko godina ima mnogo nedostataka, jer se iz njega ne vide sve kvalitete promjena koje su se događale u sadržaju samoupravljanja i društveno-ekonomskih odnosa, ne sagledava se utjecaj niza objektivnih i subjektivnih okolnosti na usvojenja organizaciona rješenja u određenom trenutku i, što je najvažnije, ne može se proces koji je po svojoj prirodi dugotrajan pratiti od početka u kontinuitetu. Uz sve te nedostatke svojevrsna inventura zbiivanja u izgrađivanju samoupravne organizacije u »PODRAVKI« posljednjih godina ipak zaslužuje da se samostalno objavi, jer i sama po sebi pokazuje sve bogatstvo samoupravne prakse u traženju boljih i originalnijih rješenja u razvoju samoupravljanja.

Transformacija »PODRAVKE« u Složenu organizaciju udruženog rada

Početak 1975. godine u »PODRAVKI« su započele rasprave o transformaciji u SOUR.⁵ Dotadašnja društveno-politička i samoupravna aktivnost u izgrađivanju samoupravne organizacije primjenom ustavnih amandmana⁶ i novih ustava⁷ i stečena iskustva predstavljali su osnovu na kojoj se dalje moglo razvijati samoupravnu organizaciju i sistem samoupravnog odlučivanja u »PODRAVKI«. Velik poticaj i inspiracija tom procesu bile su upravo započete rasprave o Nacrtu zakona o udruženom radu, čija je prva radna verzija već bila na razmatranju u »PODRAVKI«.⁸

U to vrijeme »PODRAVKA« je samoupravno organizirana kao radna organizacija s 21 osnovnom organizacijom udruženog rada i 5 radnih zajednica za zajedničke poslove u svom sastavu. OOUR-i srodnih proizvodnji bili su udruženi u 4 zajednice OOUR-a, s tim da jedan broj OOUR-a nije bio u sastavu ni jedne zajednice OOUR-a.⁹

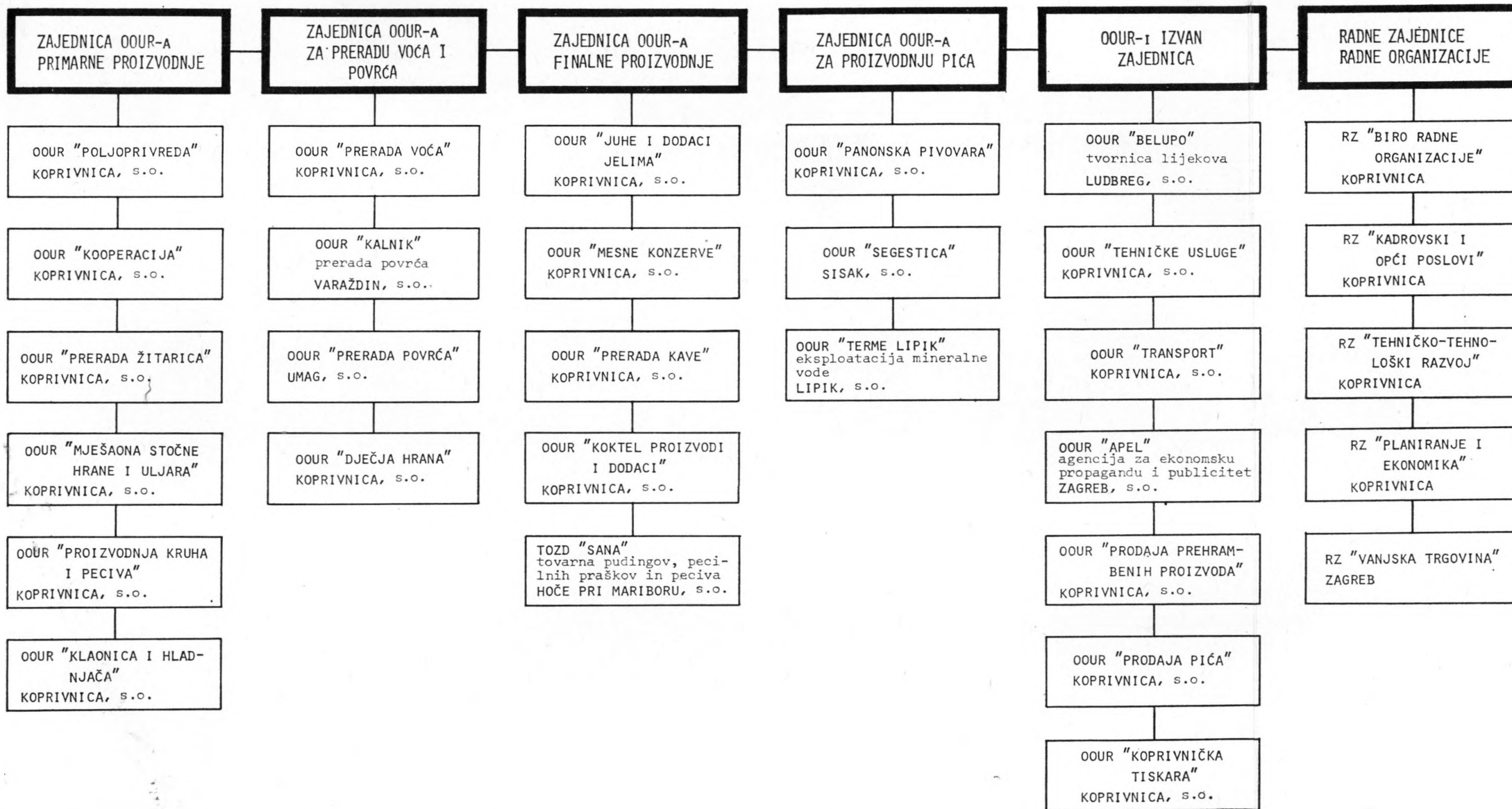
Tijekom 1975. godine i početkom 1976, paralelno s raspravama oko transformacije u SOUR, pa i s već neformalnim ostvarivanjem SOUR-ske organizacije, dolazilo je do promjena u broju organiziranih OOUR-a,¹⁰ tako da je početkom 1976. godine »PODRAVKA« bila formalno-pravno organizirana kao radna organizacija s 25 osnovnih organizacija udruženog rada i 5 radnih zajednica zajedničkih poslova u svom sastavu. (Organigram te organizacije prilažemo uz ovaj tekst).

Kao i u svim ostalim slučajevima u kojima se radilo o značajnim pitanjima iz rada, samoupravljanja i poslovanja »PODRAVKE«, i u slučaju transformacije u SOUR inicijativa je potekla od Saveza komunista. Na Konferenciji SK »PODRAVKE« održanoj 11. siječnja 1975. na temu »Neposredni zadaci SK u daljnjem razvoju društveno-ekonomskih odnosa« u uvodnom referatu je istaknuto: »Najsloženiji poslovi u daljnjem kreiranju samoupravnih društvenih odnosa očekuju nas na planu daljnje transformacije sadašnjeg poduzeća. Već je naglašeno koliko OOUR-a djeluje u sastavu »PODRAVKE«. Taj broj sam po sebi i nije naročito velik. Međutim, treba imati u vidu činjenicu da je »PODRAVKA« složena radna organizacija koja se stalno transformira«. I dalje: »Savez komunista smatra da grupiranje OOUR-a u zajednice daje još čvršću osnovu za konstituiranje »PODRAVKE« s više radnih organizacija.«¹¹

Ova početna inicijativa za transformiranje »PODRAVKE« u SOUR razrađivana je i raspravljana kroz nekoliko mjeseci. Te rasprave pokazale su da se radi o jednoj od najznačajnijih organizacijskih promjena u razvoju »PODRAVKE« i da je nužna široka društveno-politička akcija za pripremu predstojećih akcija. Predsjedništvo Konferencije SK stoga je odlučilo da se održi jedno šire savjetovanje komunista i da se utvrde stavovi za provođenje nove samoupravne organizacije. To Savjetovanje, koje i danas u »PODRAVKI« smatramo osobito značajnim, održano je 5. lipnja 1975. godine u Hlebinama. Na Savjetovanju su o mnogim pitanjima nove samoupravne organizacije donijeti jasni i nedvosmisleni zaključci, koji nisu imali samo kratkoročan karakter, već su aktualni sve do danas.

U uvodnom referatu Savjetovanja¹² opširno su obrazloženi razlozi transformacije »PODRAVKE« u SOUR. Među ostalim je rečeno: »Prema tome »PODRAVKA« poprima karakteristike složenog mehanizma u kojem se vješto i fleksibilno usklađuje samostalnost i samoinicijativnost osnovnih organizacija udruženog rada sa jedinstvenom razvojnom, tržišnom i finansijskom politikom na nivou čitave organizacije udruženog rada. Iako smo organizirani na principima novih ustava i u duhu odluka partijskih kongresa, naša organizacija udruženog rada mora u toku ove godine prići daljnjoj reorganizaciji. Nije u pitanju samo formalno usaglašavanje naših internih sporazuma s ustavnim odredbama, već novi korak u ranije započetoj transformaciji

„PODRAVKA“ PREHRAMBENA INDUSTRIJA KOPRIVNICA, solidarna odgovornost

starog poduzeća i mijenjanju društvenih odnosa.« I dalje: »Postojeća samoupravna i poslovna organizacija »PODRAVKE« nije usklađena sa stvarnom ekonomskom i proizvodnom strukturom. Posebno organizacija zajedničkih službi u jednom dijelu nije usklađena s interesima osnovnih organizacija udruženog rada, te je otežano samoupravno djelovanje osnovnih organizacija udruženog rada na te službe.«

U zaključcima Savjetovanja naglašeno je da osnovni cilj u izgrađivanju nove samoupravne organizacije treba biti:

— veća efikasnost u privređivanju, a time i ostvarivanje što većeg dohotka u cjelini i za svaku organizaciju udruženog rada pojedinačno,

— daljnji razvoj samoupravnih odnosa i jačanje pozicije radnika u odlučivanju o cjelokupnom procesu društvene reprodukcije,

— veća otvorenost čitavog sistema »PODRAVKA« za daljnja povezivanja i udruživanja rada i sredstava.

Prijedlog nove SOUR-ske samoupravne organizacije iznijet na spomenutom Savjetovanju polazio je od toga da se OOUR-i povezani zajedničkim interesima u radu udruže u radne organizacije, radne organizacije prema srodnosti proizvodnji u zajednicke organizacije udruženog rada (ZOUR), a takve zajednice u SOUR.

Prema prijedlogu organizirale bi se 3 ZOUR (zajednica primarne proizvodnje i prerade s 3 RO u sastavu, zajednica finalne industrijske proizvodnje s 4 RO u sastavu i zajednica za proizvodnju pića s 3 RO u sastavu), a RO »Belupo« nalazila bi se izvan zajednica direktno udružena u SOUR.

Međutim, ovakav prijedlog nije u daljnjim raspravama prihvaćen, jer se odustalo od četverostepenaste organizacije SOUR-a (OOUR — RO — ZOUR — SOUR).

Transformiranje »PODRAVKE« u SOUR izvršeno je podjelom Radne organizacije na 7 novih radnih organizacija, tako što su se:

I. osnovne organizacije udruženog rada

1. OOUR »POLJOPRIVREDA« — poljoprivredna proizvodnja, Koprivnica,
2. OOUR »KOOPERACIJA« — poljoprivredna proizvodnja udruženih poljoprivrednika, Koprivnica,
3. OOUR »PRERADA ŽITARICA« — silosi i mlinovi, Koprivnica,
4. OOUR »PEKARA« — proizvodnja kruha i peciva, Koprivnica i
5. OOUR »STOČNA HRANA« — proizvodnja krmnih smjesa, Koprivnica

udružile u Radnu organizaciju »PODRAVKA-POLJOPRIVREDA« — poljoprivredna proizvodnja i prerada žitarica, n.sol.o., KOPRIVNICA;

II. osnovne organizacije udruženog rada:

6. OOUR »KLAONICA I HLADNJAČA« — prerada i uskladištenje mesa, Koprivnica i
7. OOUR »MESNE KONZERVE« — prerada i konzerviranje mesa, Koprivnica

udružile u Radnu organizaciju »PODRAVKA-INDUSTRIJA MESA« — prerada mesa, n.sol.o., KOPRIVNICA;

III. osnovne organizacije udruženog rada:

8. OOUR »JUHE« — proizvodnja koncentriranih juha i dodataka jelima, Koprivnica,
9. OOUR »VOĆE« — proizvodnja voćnih prerađevina, Koprivnica,
10. OOUR »KAVA« — prerada kave, Koprivnica,
11. OOUR »KOKTEL« — proizvodnja trajnog peciva i dodataka, Koprivnica,
12. OOUR »KALNIK« — prerada povrća, Vараždin,
13. TOZD »SANA« — tovarna pudingov, pećilnih praškov in peciva, Hoće,
14. OOUR »POVRĆE« — prerada povrća i čajeva, Umag i
15. OOUR »APEL« — agencija za ekonomsku propagandu i publicitet Zagreb

udružile u Radnu organizaciju »PODRAVKA-INDUSTRIJA HRANE« — proizvodnja prehrambenih proizvoda i dodataka jelima, n.sol.o., KOPRIVNICA;

IV. osnovne organizacije udruženog rada:

16. OOUR »PANONSKA PIVOVARA« — proizvodnja piva, Koprivnica,
17. OOUR »SEGESTICA« — proizvodnja alkoholnih i bezalkoholnih pića, Sisak i
18. OOUR »TERME« LIPIK — mineralna voda i bezalkoholni napitci, Lipik

udružile u Radnu organizaciju »PODRAVKA-INDUSTRIJA PIĆA« — proizvodnja alkoholnih i bezalkoholnih pića, n.sol.o., KOPRIVNICA;

V. osnovne organizacije udruženog rada:

19. OOUR »BELUPO« — tvornica lijekova, Ludbreg i
20. OOUR »DJEČJA HRANA« — proizvodnja hrane za djecu, Koprivnica

udružile u Radnu organizaciju »PODRAVKA-FARMACEUTIKA I KEMIJA« — proizvodnja farmaceutskih, kemijskih i dijetetskih proizvoda, n.sol.o., Koprivnica;

VI. osnovne organizacije udruženog rada:

21. OOUR »TEHNIČKE USLUGE« — održavanje, izrada i montaža sredstava rada, Koprivnica,
22. OOUR »TRANSPORT« — transportne usluge, Koprivnica i
23. OOUR »KOPRIVNIČKA TISKARA« — knjigovežnica i kartonaža, Koprivnica

udružile u Radnu organizaciju »PODRAVKA-USLUGE« — tehničke, transportne i tiskarske usluge, n.sol.o., KOPRIVNICA;

VII. osnovne organizacije udruženog rada:

24. OOUR »PRODAJA PREHRAMBENIH PROIZVODA« Koprivnica i
 25. OOUR »PRODAJA PIĆA« Koprivnica
- udružile u Radnu organizaciju »PODRAVKA-TRGOVINA« — promet prehrambenih proizvo-

da, p.o., Koprivnica i prestale postojati kao osnovne organizacije udruženog rada.

U svakoj radnoj organizaciji osim Radne organizacije »PODRAVKA-TRGOVINA« organizirana je po jedna radna zajednica za obavljanje zajedničkih poslova.

Za obavljanje zajedničkih poslova na razini SOUR-a »PODRAVKA« bile su organizirane slijedeće radne zajednice:

1. RZ »PODRAVKA-INSTITUT«,
2. RZ »PODRAVKA-EKONOMIKA I INFORMATIKA«,
3. RZ »PODRAVKA-INTERNA BANKA«,
4. RZ »PODRAVKA-EKSPORT-IMPORT«,
5. RZ »PODRAVKA-TAJNIŠTVO«.

U sklopu SOUR-a »PODRAVKA« organizirana je također Samoupravna interesna zajednica za odmore i rekreaciju i dvije osnovne samoupravne interesne zajednice: za zadovoljavanje stambenih potreba i za kulturu.

Konstituiranje SOUR-a »PODRAVKA« završeno je 21. 3. 1976, a upis u sudski registar organizacija udruženog rada pri Okružnom privrednom sudu Bjelovar izvršen je 22. 10. 1976.

(Ova organizacija prikazana je na organigramu uz ovaj članak).

Promjene u samoupravnoj organizaciji od 1976. do danas

Koncem 1976. godine prigodom donošenja Programa za provođenje i primjenu Zakona o udruženom radu Izvršena je opsežna analiza društveno-ekonomskih i samoupravnih odnosa, koja je pokazala da utvrđenu samoupravnu organizaciju treba dalje dograđivati i usavršavati. Dapače, preispitivanje i izgrađivanje samoupravne organizacije postavljeno je kao trajan zadatak svih organizacijskih dijelova SOUR-a.

Ne ulazeći u objašnjenja svrhe i razloga pojedinih promjena u samoupravnoj organizaciji izvršenih od 1976. godine do danas, u nastavku dajemo samo njihov pregled kronološkim redom. Već sam taj pregled očigledno pokazuje koliko je u proteklom razdoblju pridavano pažnje izgrađivanju samoupravne organizacije i kako bogata samoupravna i društveno-politička aktivnost je iz toga trebala slijediti.

U 1977. godini izvršene su slijedeće promjene u samoupravnoj organizaciji:

1. OOUR »DJEČJA HRANA« Koprivnica izdvojio se iz sastava Radne organizacije »PODRAVKA-FARMACEUTIKA I KEMIJA« i udružio u Radnu organizaciju »PODRAVKA-INDUSTRIJA HRANE« Koprivnica.

2. Radna organizacija »PODRAVKA-FARMACEUTIKA I KEMIJA« Koprivnica promijenila je tvrtku u »PODRAVKA-BELUPO« — radna organizacija proizvodnje i prerade kemijskih proizvoda, n.sol.o., Koprivnica.

3. U sastavu Radne organizacije »PODRAVKA-BELUPO« Koprivnica organiziran je i konstituiran novi OOUR »BELUPO 2« — farmaceutski i kozmetički proizvodi, Koprivnica.

4. U sastavu Radne organizacije »PODRAVKA-USLUGE« Koprivnica organiziran je i konsti-

tuiran novi OOUR »UGOSTITELJSTVO« — pružanje ugostiteljskih usluga, Koprivnica.

5. Radna zajednica »PODRAVKA-INSTITUT« organizirala se kao OOUR »RAZVOJ« — Istraživačko-razvojne usluge, Koprivnica, a dio Radne zajednice »PODRAVKA-EKONOMIKA I INFORMATIKA« organizirao se kao OOUR »ERC« — elektroničko-računski centar, Koprivnica, te su se oba OOUR-a udružili u novu Radnu organizaciju »PODRAVKA-INSTITUT« — istraživanja, razvoj i informatika, Koprivnica.

6. Od Radne zajednice »PODRAVKA-EXPORT-IMPORT« organizirana su i konstituirana dva OOUR-a i to: OOUR »IZVOZ-UVOZ« — promet roba i usluga, Zagreb i OOUR »UNITRADE« — zastupanje stranih tvrtki, Zagreb, koji su se udružili u novu Radnu organizaciju »PODRAVKA-VANJSKA TRGOVINA« — radna organizacija za vanjskotrgovinski promet, Zagreb.

7. U sklopu SOUR-a »PODRAVKA« organizirana je i konstituirana bankarska organizacija »PODRAVKA-INTERNA BANKA« Koprivnica u koju su se udružili sve organizacije i zajednice u sklopu SOUR-a »PODRAVKA«.

8. U novim radnim organizacijama organizirane su radne zajednice za obavljanje zajedničkih poslova.

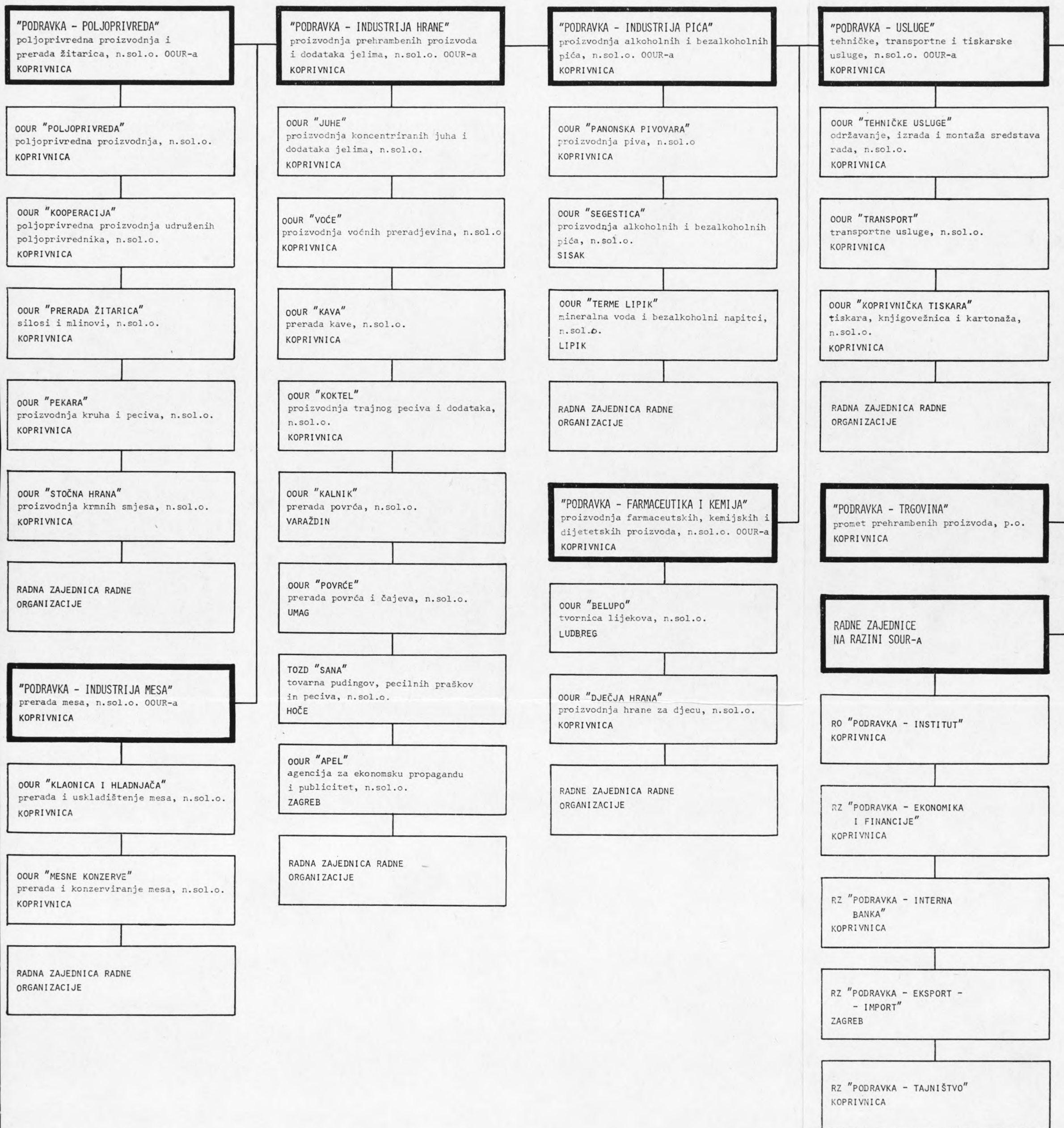
9. Za obavljanje zajedničkih poslova na nivou SOUR-a »PODRAVKA« organizirana je jedna Radna zajednica »Zajednički poslovi SOUR-a«, a za poslove »PODRAVKA-INTERNE BANKE« formirana je posebna Radna zajednica, čime je dotadašnjih 5 radnih zajednica za zajedničke poslove na razini SOUR-a prestalo postojati.

U 1978. godini izvršene su slijedeće promjene u samoupravnoj organizaciji:

1. Organizirana je i konstituirana nova Radna organizacija »PODRAVKA-KOOPERACIJA« — poljoprivredna proizvodnja i promet, n.sol.o., OOUR-a, Koprivnica, nastala udruživanjem postojećeg OOUR-a »PLETARSTVO« Legrad (koji se prethodno iz sastava Radne organizacije »GALANTPLET« Koprivnica udružio u sastav Radne organizacije »PODRAVKA-POLJOPRIVREDA« Koprivnica) i novoorganiziranih i konstituiranih osnovnih organizacija kooperanata i to: OOK-a »KOPRIVNICA«, OOK-a »HLEBINE«, OOK-a »DELEKOVEC«, OOK-a »RASINJA«, OOK-a »SKOLOVAC« i OOK-a »NOVIGRAD«, te novoorganiziranog i konstituiranog OOUR-a »POLJOSERVIS« Koprivnica, nastalih iz OOUR-a »KOOPERACIJA« Koprivnica u sastavu Radne organizacije »PODRAVKA-POLJOPRIVREDA« Koprivnica. U novoj Radnoj organizaciji organizirana je i konstituirana i Radna zajednica »Zajednički poslovi«.

2. Zbog izvršenih promjena u organiziranju (prestanak OOUR-a »KOOPERACIJA« Koprivnica) i izdavanje OOUR-a »PLETARSTVO« Legrad) ponovno je konstituirana Radna organizacija »PODRAVKA-POLJOPRIVREDA« — poljoprivredna proizvodnja, n.sol.o., OOUR-a KOPRIVNICA, tako što su se u tu Radnu organizaci-

SAMOUPRAVNA ORGANIZACIJA SOUR-a „PODRAVKA“ U 1976. GOD.

ju udružili postojeći OOUR-i: »POLJOPRIVREDA« Koprivnica, »ŽITARICE« Koprivnica, »PEKARA« Koprivnica i »KRMNE SMJESE« Koprivnica.

3. Organizirana je i konstituirana nova Radna organizacija »PODRAVKA-VOĆE I POVRĆE« — prerada i konzerviranje voća i povrća, n.sol.o., OOUR-a, KOPRIVNICA nastala udruživanjem postojećih OOUR-a: »VOĆE« Koprivnica, »DJEČJA HRANA« Koprivnica, »KALNIK« Varaždin i »POVRĆE« Umag iz sastava Radne organizacije »PODRAVKA-INDUSTRIJA HRANE« KOPRIVNICA. U novoj Radnoj organizaciji organizirana je i konstituirana i Radna zajednica »Zajednički poslovi«.

4. Zbog izvršenih promjena u organiziranju (izdvajanje OOUR-a »VOĆE«, »DJEČJA HRANA«, »KALNIK«, »POVRĆE« i »APEL«) ponovno je konstituirana Radna organizacija »PODRAVKA-INDUSTRIJA HRANE« — proizvodnja prehrambenih proizvoda, n.sol.o. OOUR-a, Koprivnica, tako što su se u tu Radnu organizaciju udružili postojeći OOUR-i: »JUHE« Koprivnica, »KAVA« Koprivnica, »KOKTEL« Koprivnica i »SANA« Hoće.

5. U sastavu Radne organizacije »PODRAVKA-BELUPO« — lijekovi kozmetički i kemijski proizvodi, n.sol.o. OOUR-a, Koprivnica, organiziran je i konstituiran novi OOUR »BELUPOKOMERC« — promet lijekova i kozmetičke robe, n.sol.o., Koprivnica.

U sastavu OOUR-a »BELUPO 2« Koprivnica udružio se OOUR »KOZMETIKA« iz sastava Radne organizacije »GALANTPLET« Koprivnica, tako da je prestao poslovati kao OOUR.

6. Zbog izvršenih promjena u organiziranju ponovno je konstituirana Radna organizacija »PODRAVKA-USLUGE« — energetika, proizvodnja i promet, n.sol.o. OOUR-a, KOPRIVNICA, tako što su se u tu Radnu organizaciju udružili postojeći OOUR-i: »TRANSPORT« Koprivnica, »KOPRIVNIČKA TISKARA« Koprivnica i »UGOSTITELJSTVO« Koprivnica koji su i prije bili u sastavu te Radne organizacije, OOUR »APEL« Zagreb iz sastava Radne organizacije »PODRAVKA-INDUSTRIJA HRANE« Koprivnica, OOUR »GALANTPLET« Koprivnica iz sastava Radne organizacije »GALANTPLET« Koprivnica, te novoorganizirani i konstituirani OOUR-i: »ENERGETIKA« Koprivnica i »STROJOGRADNJA« Koprivnica nastali iz OOUR-a »TEHNIČKE USLUGE« Koprivnica.

7. Radna organizacija »PODRAVKA-INSTITUT« — istraživanje, razvoj i inženjering, p.o., KOPRIVNICA, organizirana je i konstituirana bez OOUR-a u sastavu.

8. U sastavu Radne organizacije »PODRAVKA-TRGOVINA« — promet prehrambenim proizvodima, p.o., KOPRIVNICA, udružio se OOUR »Centar za ekonomiku domaćinstva« Zagreb iz sastava Narodnog sveučilišta grada Zagreba, tako da je prestao poslovati kao OOUR.

9. Radna organizacija »PODRAVKA-VANJSKA TRGOVINA« — promet na veliko i vanjska trgovina, p.o., KOPRIVNICA, organizirana je i

konstituirana bez OOUR-a u sastavu, te je promijenila sjedište iz Zagreba u Koprivnicu.

10. U svim OOUR-ima radnim organizacijama i radnim zajednicama izvršeno je usklađivanje s odredbama Zakona o udruženom radu, pa su izvršene promjene tvrtki i naziva, djelatnosti, ovlaštenja u pravnom prometu, odgovornosti za obaveze i ovlaštenja za zastupanje.

U 1979. godini izvršene su slijedeće promjene u samoupravnoj organizaciji:

1. Organizirana su i konstituirana dva nova OOUR-a: OOUR »SJEMENARSTVO« Koprivnica u sastavu Radne organizacije »PODRAVKA-POLJOPRIVREDA« Koprivnica i OOUR »KVASAC« Koprivnica u sastavu Radne organizacije »PODRAVKA-VOĆE I POVRĆE« Koprivnica.

2. U sastavu Radne organizacije »PODRAVKA-INDUSTRIJA MESA« Koprivnica udružio se OOUR »KLAONICA« Garešnica, koji se prethodno izdvojio iz sastava PIK-a Garešnica.

3. OOUR »POLJOPRIVREDA« Koprivnica promijenio je sjedište u Đelekovec.

4. Na razini SOUR-a organizirane su i konstituirane tri radne zajednice za obavljanje zajedničkih poslova i to:

- RZ »OPĆA KOORDINACIJA«
- RZ »INFORMATIKA I FINACIJE«
- RZ »DRUŠTVENA SAMOZAŠTITA I PREHRANA«

U 1980. godini izvršene su slijedeće promjene u samoupravnoj organizaciji:

1. U sastav Radne organizacije »PODRAVKA-POLJOPRIVREDA« Koprivnica udružili su se OOUR »POLJOPRIVREDA« Daruvar i OOUR »KOOPERACIJA« Daruvar, koji su se prethodno izdvojili iz sastava PIK-a »ILOVA« Daruvar.

2. U sastavu Radne organizacije »PODRAVKA-INDUSTRIJA MESA« Koprivnica udružio se OOUR »KLAONICA« Daruvar, koji se prethodno izdvojio iz sastava PIK-a »ILOVA« Daruvar.

3. OOUR »STROJOGRADNJA« Koprivnica i OOUR »ENERGETIKA« Koprivnica izdvojili su se iz sastava Radne organizacije »PODRAVKA-USLUGE« i udružili u jedan OOUR »ODRŽAVANJE« u sastavu Radne organizacije »PODRAVKA-INDUSTRIJA HRANE« Koprivnica.

4. OOUR »APEL« Zagreb izdvojio se iz sastava Radne organizacije »PODRAVKA-USLUGE« Koprivnica i udružio u sastav Radne organizacije »PODRAVKA-TRGOVINA« Koprivnica bez državanja položaja OOUR-a.

5. OOUR »GALANTPLET« u sastavu Radne organizacije »PODRAVKA-USLUGE« Koprivnica promijenio je naziv u OOUR »GALANTERIJA« Koprivnica i prestao se baviti djelatnošću kožne galanterije.

U 1981. godini izvršene su slijedeće promjene u samoupravnoj organizaciji:

1. Svi OOUR-i i OOK iz sastava Radne organizacije »PODRAVKA-KOOPERACIJA« Koprivnica udružili su se u sastav Radne organizacije »PODRAVKA-POLJOPRIVREDA« Koprivnica, tako da je Radna organizacija »PODRAVKA-KOOPERACIJA« Koprivnica prestala postojati.

2. Organizirana je i konstituirana nova Radna organizacija »PODRAVKA-AGROTRGOVINA« — promet na veliko poljoprivrednim proizvodima, p.o., Koprivnica bez OOUR-a u sastavu.

3. Organizirana je i konstituirana nova Radna zajednica na razini SOUR-a »MARKETING« Koprivnica.

4. Radna organizacija »PODRAVKA-INSTITUT« promjenila je tvrtku u »PODRAVKA-ISTRAŽIVANJA I RAZVOJ«, p.o., Koprivnica.

U 1982. godini (do 1. 11. 1982) izvršene su slijedeće promjene u samoupravnoj organizaciji:

1. OOUR-i iz sastava Radne organizacije »PODRAVKA-USLUGE« Koprivnica udružili su se u druge radne organizacije i to:

— OOUR »KOPRIVNIČKA TISKARA« Koprivnica u sastav Radne organizacije »PODRAVKA-INDUSTRIJA HRANE« Koprivnica, uz zadržavanje položaja OOUR-a,

— OOUR »TRANSPORT« Koprivnica u sastav Radne organizacije »PODRAVKA-INDUSTRIJA MESA« Koprivnica uz zadržavanje položaja OOUR-a,

— OOUR »GALANTERIJA« Koprivnica u sastav OOUR-a »ODRŽAVANJE« Koprivnica u sklopu Radne organizacije »PODRAVKA-INDUSTRIJA HRANE« Koprivnica bez zadržavanja položaja OOUR-a,

— OOUR »UGOSTITELJSTVO« Koprivnica u sastav OOUR-a »JUHE« Koprivnica u sklopu Radne organizacije »PODRAVKA-INDUSTRIJA HRANE« Koprivnica bez zadržavanja položaja OOUR-a,

tako da je Radna organizacija »PODRAVKA-USLUGE« Koprivnica prestala postojati.

2. OOUR »POLJOSERVIS« Koprivnica udružio se u OOK »KOPRIVNICA« Koprivnica bez zadržavanja položaja OOUR-a.

3. Osnovana je Zajednica osnovnih organizacija kooperanata Koprivnica.

Samoupravna organizacija SOUR-a »PODRAVKA« danas

Nakon svih promjena u samoupravnoj organizaciji koje smo zabilježili u proteklom sedmogodišnjem periodu, SOUR »PODRAVKA« je danas samoupravno organizirana kao složeni poslovni sistem u kojem se objedinjuju na osnovi visokog stupnja zajedništva, a uz punu samostalnost odlučivanja u udruženim subjektima, slijedeće poslovne funkcije:

- planiranje i programiranje razvoja, rada i poslovanja,
- financiranje proizvodnje i investicija na osnovi udruživanja sredstava i kreditiranja umutar i izvan SOUR-a,
- komercijalna funkcija (nabava, prodaja, marketing, udruživanje rada i sredstava s prometnim organizacijama),
- integralni informacijski sistem u funkciji informiranja i usklađivanja poslovanja,
- planiranje kadrova i stručno i drugo obrazovanje,
- istraživanje i unapređivanje društveno-

-ekonomskih i samoupravnih odnosa i sistema samoupravljanja.

U sastavu SOUR-a »PODRAVKA« danas djeluje je 10 radnih organizacija i to:

1. »PODRAVKA-POLJOPRIVREDA« s 8 OOUR-a i 6 osnovnih organizacija kooperanata (udruženih u Zajednicu osnovnih organizacija kooperanata) u svom sastavu,
2. »PODRAVKA-INDUSTRIJA MESA« s 5 OOUR-a u svom sastavu,
3. »PODRAVKA-INDUSTRIJA HRANE« s 6 OOUR-a u svom sastavu,
4. »PODRAVKA-VOĆE I POVRĆE« s 5 OOUR-a u svom sastavu,
5. »PODRAVKA-INDUSTRIJA PIĆA« s 3 OOUR-a u svom sastavu,
6. »PODRAVKA-BELUPO« s 3 OOUR-a u svom sastavu,
7. »PODRAVKA-TRGOVINA« bez OOUR-a,
8. »PODRAVKA-AGROTRGOVINA« bez OOUR-a,
9. »PODRAVKA-VANJSKA TRGOVINA« bez OOUR-a,
10. »PODRAVKA-ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ« bez OOUR-a.

U proizvodnim radnim organizacijama (1 — 6) udruženo je dakle 30 OOUR-a i 6 OOK (s položajem, pravima i obavezama OOUR-a), dok radne organizacije bez OOUR-a u sastavu (7 — 10) obavljaju ustvari određene zajedničke funkcije za sve proizvodne organizacije. U svakoj proizvodnoj radnoj organizaciji organizirana je po jedna radna zajednica za obavljanje zajedničkih poslova na razini radne organizacije (ukupno 6 radnih zajednica).

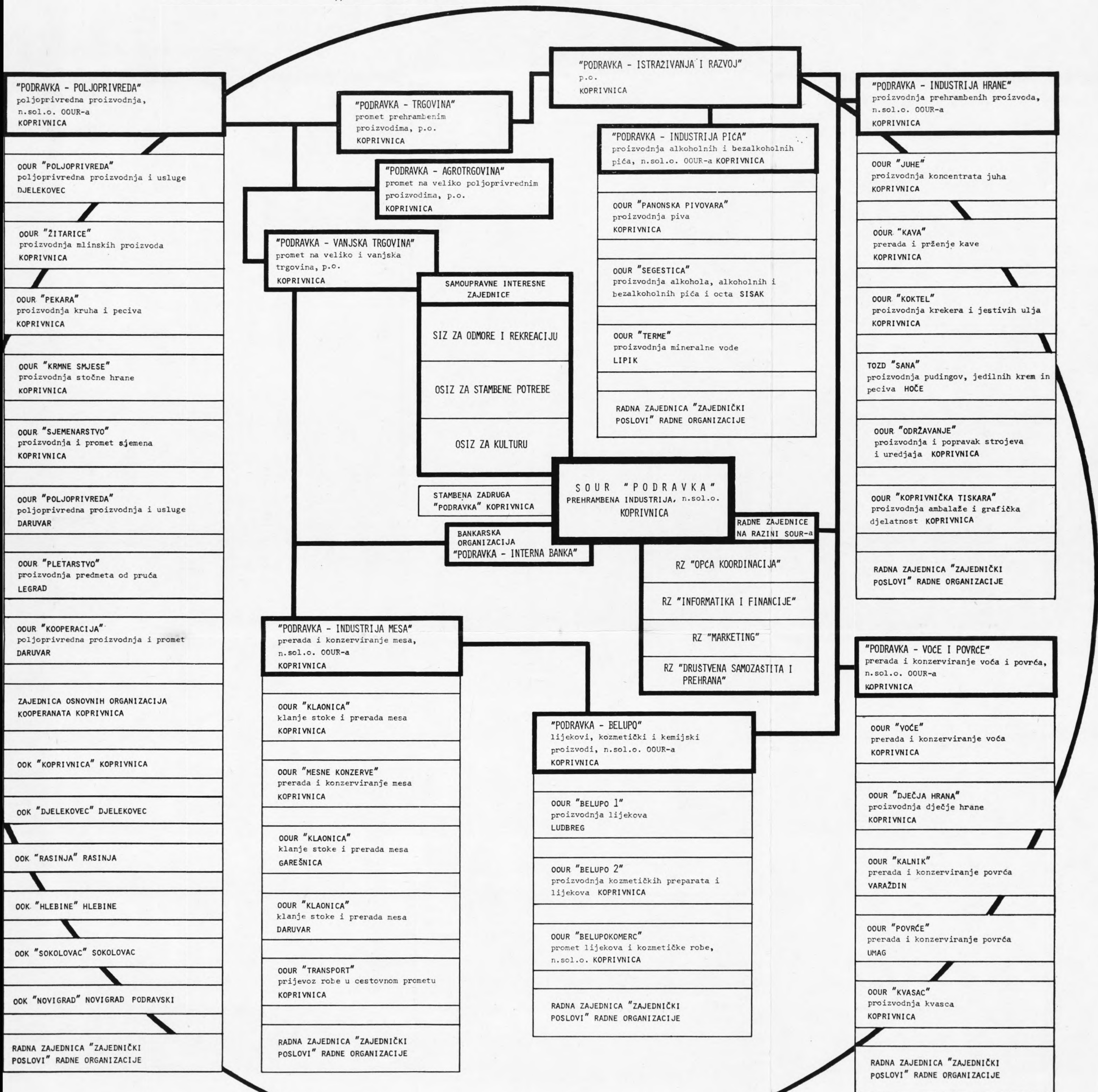
Za obavljanje zajedničkih poslova na razini SOUR-a organizirane su 4 radne zajednice (RZ »Opća koordinacija«, RZ »Informatika i financije« i RZ »Marketing« za sve udružene OOUR-e u SOUR-u i RZ »Društvena samozaštita i prehrana« samo za OOUR-e sa sjedištem na području općine Koprivnica).

Kao posebna pravna osoba u SOUR-u djeluje bankarska organizacija »PODRAVKA-INTERNA BANKA«.

U okviru odgovarajućih SIZ-ova općine Koprivnica OOUR-i sa sjedištem na području općine organizirali su dvije osnovne samoupravne interesne zajednice i to: OSIZ za zadovoljavanje stambenih potreba i OSIZ za kulturu. Radi zadovoljavanja zajedničkih interesa i potreba u oblasti rekreacije, sporta i odmora radnika organiziran je SIZ za odmore i rekreaciju za čitav SOUR »PODRAVKA«. U sklopu SOUR-a djeluje i Stambena zadruga »PODRAVKA« kao posebna pravna osoba.

Sve u svemu, u SOUR »PODRAVKA« danas udružena je 61 društveno-pravna osoba, koje sve imaju svoje samoupravne organe, samoupravne opće akte, svoje žiro račune, svoje knjigovodstvo i sva druga obilježja koja društveno-pravna osoba prema propisima treba imati. (Organigram sadašnje samoupravne organizacije prilažemo članku).

SAMOUPRAVNA ORGANIZACIJA SOUR-a „PODRAVKA“ U 1982. GOD.

Statusna obilježja organizacija udruženog rada u sklopu SOUR-a »PODRAVKA« utvrđena su na slijedeći način:

a) Ovlaštenja u pravnom prometu:

a)1. — Za OOUR-e:

Osnovna organizacija ima sva ovlaštenja u pravnom prometu u okviru upisane djelatnosti. Osnovna organizacija nastupa u pravnom prometu samostalno i neposredno, osim u onim pravnim poslovima za koje je samoupravnim sporazumima o udruživanju ovlastila Radnu organizaciju, SOUR »PODRAVKA« i druge organizacije i zajednice u SOUR »PODRAVKA«.

a)2. — Za radne organizacije:

Radna organizacija ovlaštena je da u svoje ime, a za račun udruženih OOUR-a, zaključuje pravne poslove o građenju investicijskih objekata i isporuci investicione opreme u slučajevima udruživanja sredstava dva ili više OOUR-a u sastavu Radne organizacije, o proizvodnoj kooperaciji i poslovno-tehničkoj suradnji s domaćim organizacijama udruženog rada ako se prava i obaveze iz pravnog posla odnose na dva ili više OOUR-a u sastavu Radne organizacije, o kreditima i garancijama ako se odnose na dva ili više OOUR-a u sastavu Radne organizacije, te ostale pravne poslove na osnovi posebnog ovlaštenja svih udruženih OOUR-a datog u pismenom obliku.

Radna organizacija ovlaštena je da u ime a za račun udruženih OOUR-a zaključuje sve pravne poslove na osnovi posebnog ovlaštenja OOUR-a datog u pismenom obliku.

Radna organizacija ovlaštena je da u svoje ime i za svoj račun zaključuje sve pravne poslove koji se odnose na ostvarivanje djelovanja Radne zajednice Radne organizacije.

a)3. — Za SOUR »PODRAVKA«:

SOUR »PODRAVKA« ovlaštena je da u svoje ime, a za račun udruženih radnih organizacija i OOUR-a u njihovom sastavu, zaključuje pravne poslove o građenju investicionih objekata i isporuci investicione opreme ako je vrijednost radova odnosno opreme veća od 30.000.000,00 dinara odnosno za stambene zgrade u općini Koprivnica bez obzira na vrijednost radova, o dugoročnoj proizvodnoj kooperaciji i ugovore o poslovno-tehničkoj suradnji sa stranim osobama u svim slučajevima, a s domaćim organizacijama udruženog rada samo ako se prava i obaveze iz ugovora odnose na dvije ili više udruženih radnih organizacija u SOUR-u, o pribavljanju ili ustupanju materijalnog prava na tehnologiju u svim slučajevima, o ulaganju sredstava strane osobe u organizaciju u sklopu SOUR-a, o kreditima i garancijama čija je vrijednost preko 50.000.000,00 dinara, te druge pravne poslove za koje SOUR ovlaste radne organizacije u sastavu posebnim ovlaštenjem u pismenom obliku.

SOUR je ovlašten da zaključuje pravne poslove u ime i za račun organizacija udruženog rada u sastavu na osnovi posebnog ovlaštenja u pismenom obliku.

SOUR je ovlašten da zaključuje u svoje ime i za svoj račun sve pravne poslove koji se odnose na rad i djelovanje radnih zajednica zajedničkih poslova za udružene radne organizacije.

b) Odgovornost za obveze kod svih osnovnih organizacija regulirana je jedinstveno kako slijedi:

Osnovna organizacija odgovara za svoje obveze stvorene u pravnom prometu svim sredstvima kojima raspolaže (potpuna odgovornost).

Za obaveze osnovne organizacije stvorene u pravnom prometu ne odgovaraju druge osnovne organizacije u sastavu radne organizacije.

Osnovna organizacija odgovara za obaveze radne organizacije stvorene u pravnom prometu neograničeno solidarno.

Osnovna organizacija odgovara neograničeno solidarno za obveze koje na osnovi ovlaštenja stvori u pravnom prometu:

— SOUR »PODRAVKA« Koprivnica,

— Radna organizacija »PODRAVKA-TRGOVINA« Koprivnica u pravnim poslovima koje obavlja u ime i za račun organizacije udruženog rada u sklopu SOUR-a »PODRAVKA«,

— Radna organizacija »PODRAVKA-VANJSKA TRGOVINA« Koprivnica u pravnim poslovima koje obavlja u ime i za račun organizacije udruženog rada u sklopu SOUR-a »PODRAVKA«,

— Radna organizacija »PODRAVKA-INSTITUT« Koprivnica u pravnim poslovima koje obavlja u ime i za račun organizacije udruženog rada u sklopu SOUR-a »PODRAVKA«,

— »PODRAVKA-INTERNA BANKA« Koprivnica.

c) Zastupanje je regulirano za sve organizacije udruženog rada jedinstveno, tako da ih zastupa direktor organizacije — kao inokosni poslovodni organ bez ograničenja u okviru djelatnosti i ovlaštenja u pravnom prometu. SOUR zastupa predsjednik SOUR-a kao predsjednik Poslovnog odbora — kolegijalnog poslovodnog organa.

U složenom sistemu SOUR-a »PODRAVKA« složen je i sistem samoupravnog odlučivanja. Njegovoj izgradnji u proteklom periodu pridavana je uporedo s izgradnjom organizacije velika pažnja. S obzirom da je to obimna materija za posebnu tematsku cjelinu, samo kao ilustraciju teme o samoupravnoj organizaciji bez posebnog komentara prilažemo uz ovaj članak Pregled organizacije samoupravljanja i delegatskog sistema u SOUR-u »PODRAVKA« danas.

Iz Pregleda se sasvim jasno vidi mnogobrojnost samoupravnih organa od OOUR-a preko radnih organizacija do SOUR-a. Sve u svemu danas u SOUR-u »PODRAVKA« djeluje preko 600 raznih samoupravnih organa u koje je uključen gotovo svaki drugi radnik.

Sasvim sigurno da je to samoupravna snaga koja garantira i daljnje uspješno izgrađivanje samoupravne organizacije i novih društveno-ekonomskih odnosa.

¹ Kada u tekstu navodimo samo »PODRAVKA« mislimo na sve organizacione oblike u kojima je organizacija udruženog rada »PODRAVKA« bila u određenom vremenu samoupravno organizirana (poduzeće, radna organizacija bez OOUR-a, radna organizacija s OOUR-ima, SOUR i sl.).

² Prema ediciji »Dve stotine najvećih«, »Ekonomska politika« broj 1539. od 28. 9. 1981.

³ Prema Izvještaju o poslovanju po završnom računu SOUR-a »PODRAVKA« od 1. 3. 1982.

⁴ Prema prilogu »Ekonomska pokazatelji poslovanja SOUR-a »PODRAVKA« objavljenom u Zborniku »Izgradnja samo upravne organizacije i novih društveno-ekonomskih odnosa«, Koprivnica 1981.

⁵ U tekstu upotrebljavamo uobičajene kratice: SOUR = složena organizacija udruženog rada, RO = radna organizacija, OOUR = osnovna organizacija udruženog rada, RZ = radna zajednica zajedničkih poslova.

⁶ Radi o Ustavnim amandmanima XX do XLI na Ustav SFRJ (»Službeni list SFRJ« broj 29—1971) i Ustavnim amandmanima I do XXXVI na Ustav SRH (»Narodne novine« broj 9—1972).

⁷ Misli se na Ustav SFRJ (»Službeni list SFRJ« broj 9—1974) i Ustav SRH (»Narodne novine« broj 8—1974).

⁸ Radi se o verziji koju je izdala posebna komisija za pripremu zakona iz oblasti udruženog rada Saveznog vijeća Skupštine SFRJ i o kojoj još nije bila otvorena

javna rasprava. Inače, tekst Nacrta zakona o udruženom radu koji je upućen na javnu raspravu utvrdilo je Savezno vijeće Skupštine SFRJ početkom 1976. godine.

⁹ To su bile slijedeće zajednice OOUR-a: Zajednica OOUR-a primarne proizvodnje, Zajednica OOUR-a za preradu voća i povrća, Zajednica OOUR-a finalne proizvodnje i Zajednica OOUR-a za proizvodnju pića. Zajednice OOUR-a nisu u »PODRAVKI« bile organizirane kao društveno-pravni subjekti, već samo kao mjesto koordinacije u planiranju, snabdjevanju repromaterijalom i plasmanu proizvoda i razrješavanju dohodovnih odnosa. Iako su na nivou zajednica birana radnička vijeća kao svojevrsni samoupravni organi, ona nisu bila organi odlučivanja.

¹⁰ Organizirana su 4 nova OOUR-a i to: OOUR »Dječja hrana«, OOUR »Koktel proizvodi i dodaci«, OOUR »Prodaja prehrambenih proizvoda« i OOUR »Prodaja pića«, u sastav »PODRAVKE« udružio se OOUR »Apel« — agencija za ekonomsku propagandu i publicitet iz Zagreba, OOUR »Terme« Lipik — ugostiteljstvo Lipik izdvojio se iz sastava »PODRAVKE«, a za OOUR »Mirna« — poljoprivredno gospodarstvo Novigrad (Cittanova) sproveden je stečajni postupak.

¹¹ Referat ondašnjeg predsjednika Predsjedništva Konferencije SK »PODRAVKE« Izidora Popijača objavljen je u listu »PODRAVKA« broj 292. od 17. 1. 1975.

¹² Referat pod naslovom »Društveno-ekonomske osnovne nove samoupravne organizacije i srednjoročne razvojne politike« podnio je ondašnji generalni direktor »PODRAVKE« Pavle Gaži, dipl. inž., a referat je objavljen u listu »PODRAVKA« broj 302. od 14. 6. 1975.

PREGLED ORGANIZACIJE SAMOUPRAVLJANJA I DELEGATSKOG SISTEMA U SOUR-U „PODRAVKA“

